

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

29 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конституційне право України

Галузь знань - 08 Право

Спеціальність - 081 Право

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма - Право

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, Шифр дисципліни – ОПП11

Мова навчання - українська

Статус дисципліни: обов'язкова (професійної підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин і права

Кафедра – Права

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття								Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота , в т.ч. ІРС				
Д	2	3	5	150	66	32		34		84				+
Разом ДФН			5	150	66	32		34		84				

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Робоча програма складена Микола Вавринчук к. політ. наук, доцентом Миколою ВАВРИНЧУКОМ
підпис(и) автора) науковий ступінь, вчене звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора (ів)

Схвалена на засіданні кафедри Права

Протокол від 29 серпня 2025 № 1. Зав. кафедри Микола Вавринчук
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету

Підпис

Юрій МУДРИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРИЗВИЩЕ
Гарант ОП	міжнародних відносин і права		Ольга ОХМАН

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна "Конституційне право України" є однією з фахових дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю D8 за освітньо-професійною програмою «Право». Викладається здобувачам 2 курсу у 1 семестрі. Освоєння дисципліни для майбутнього юриста є своєрідним фундаментом, на якому базується подальша професійна підготовка. Конституційне право – це провідна галузь національного права України, яка є необхідною передумовою формування професійної свідомості сучасного фахівця – юриста, сприяє засвоєнню здобувачами освіти основ засад демократії, правового статусу особи, організацію державної влади, місцевого самоврядування та судочинства в Україні.

Пререквізити: – теорія держави і права, громадянське суспільство, історія держави та права України.

Постреквізити: – конституційне процесуальне право України, трудове право України, адміністративне право України, кримінальне право України, цивільне право України

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності (ІК). Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 4). ЗК8 Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК8). Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 13). Цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК 14). Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК 15). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу недопустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 16). Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (ФК 3). ФК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, зокнайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК 7). Здатність застосовувати правові принципи та доктрини (ФК 8). Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності (ФК 9). Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (ФК 13). Уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій в сфері бізнесу (ФК 17).
- **програмні результати навчання:** Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (ПРН 2). Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН 3). Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ПРН 13). Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (ПРН 19). Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (ПРН 20). Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях. (ПРН 22).

Мета дисципліни. Формування у студентів як майбутніх спеціалістів права необхідного базису знань про основний закон України - Конституцію, закономірності і тенденції державно-правового розвитку нашої держави. Приймати відповідні рішення в умовах невизначеності, керуючись засадами професійної етики та принципами верховенства права, демонструючи високий рівень самоорганізації та лідерства у юридичній практиці.

Предмет дисципліни. Це особливе коло суспільних відносин, які виникають у різних сферах життєдіяльності суспільства з організацією та здійсненням публічної влади., відносини між людиною і громадянином та державою, та відносини, що визначають устрій держави і організацію державної влади.

Завдання дисципліни. Сформувати відповідний рівень загального світогляду майбутнього юриста, озброїти його теоретичними правовими знаннями, забезпечити готовність майбутніх юристів щодо практичного використання отриманих знань та вмінь, прищепити повагу до Конституції, права і держави.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни повинен: знати розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм конституційного права; процедури конституційного судочинства; здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; розуміти природу та зміст основних правових явищ і процесів; формування різних гілок влади та суддівського корпусу та запобігання корупції в судочинстві, а також сучасні вимоги до формування гілок влади і суддівського корпусу України; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки; аналізувати концепцію розвитку конституціоналізму в Україні, особливості місця і ролі конституційного права в системі українського права і розвитку правової держави, необхідні зміни в Конституції України згідно міжнародних стандартів і вимог Веніціанської комісії; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав і інтересів громадян у різних правових ситуаціях.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин відведених на:		
	Лекції	Семінари та практичні заняття	СРС
Тема 1. Загальна характеристика галузі конституційного права України. Наука конституційного права.	4	4	7
Тема 2. Основи вчення про конституцію.	2	2	7
Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України.	4	4	7
Тема 4. Основи правового статусу людини громадянина.	2	2	7
Тема 5. Народні волевиявлення (вибори, референдум).	2	2	7
Тема 6. Конституційна система органів державної влади України.	2	2	7
Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	4	4	7
Тема 8. Конституційно-правовий статус Президента України.	2	2	7
Тема 9. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади.	2	2	7
Тема 10. Конституційно-правові основи судової системи та органів прокуратури.	4	4	7
Тема 11. Територіальний устрій України.	2	2	7
Тема 12. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.	2	4	7
Разом за 1 семестр	32	34	84

\

5 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Загальна характеристика галузі Конституційного права України. Наука конституційного права. Поняття, предмет і метод галузі конституційного права. Місце конституційного права в системі національного права України. Система галузі конституційного права України. Конституційно-правові норми і конституційно правові інститути. Конституційно-правові відносини та їх особливості. Підстави виникнення зміни та припинення конституційно-правових відносин. Класифікація конституційно-правових відносин. Відповідальність у конституційному праві.. Джерела конституційного права. Наука конституційного права. Конституційне право України як навчальна дисципліна. Літ.: [1] с.5-41, [2], [4], [9], [16] с.5-17	4
2	Основи вчення про конституцію. Поняття та функції конституції. Конституція юридична та конституція фактична. Історія світового конституційного розвитку. Зародження та розвиток конституціоналізму в Україні. Зміст та функції конституції. Дія конституції та порядок її прийняття. Види конституцій. Властивості Конституції України. Охорона Конституції України. Літ.: [1] с.43-69, [4], [14], [16] с.21-27, [26]	2
3	Загальні засади конституційного ладу України. Поняття конституційного ладу та його засад. Гуманістичні засади конституційного ладу України. Республіканська форма правління. Унітарний державний устрій. Характеристики України як конституційної держави. Економічні, політичні, соціальні та духовно-культурні засади конституційного ладу. Захист конституційного ладу України. Літ.: [1] с.73-106, [4], [6], [7], [16] с.28-32, [36]	4
4	Основи правового статусу людини і громадянина. Сучасна концепція прав людини та її відображення в Конституції України. Громадянство України. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Гарантії прав і свобод людини і громадянина. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства в Україні. Літ.: [1] с.109-160, [4] ст. 21-34, [6], [7], [8], [13], [28]	2
5	Народне волевиявлення (вибори, референдум). Вибори, виборче право, принципи виборчого права України. Виборча система України. Виборчий процес в Україні. Референдум, його правові наслідки. Питання які виносяться на референдум. Літ.: [1] с.178-232, [4] ст. 69-74, [5], [11] (1), [18]	2
6	Конституційна система органів державної влади України. Поняття та ознаки органу державної влади. Система органів державної влади України. Внутрішня структура органів державної влади. Статутно-правовий характер органу державної влади. Причини заснування органу державної влади. Державно-владні повноваження органу державної влади. Принципи організації та	2

	діяльності органів державної влади. Літ.: [1] с.239-249, [4] розділи 4, 5, 6	
7	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади. Чисельний склад і структура Верховної Ради України. Статус народного депутата України. Компетенція Верховної Ради України. Акти Верховної Ради України. Порядок роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес та його стадії. Літ.: [1] с.251-326, [4] ст. 75-101, [2], [11] (1,19,21), [16], [27], [28], [34]	4
8	Конституційно-правовий статус Президента України. Місце та роль Президента України в конституційній системі органів державної влади. Порядок обрання Президента України та строк його повноважень. Функції та компетенція Президента України. Акти президента України. Адміністрація Президента України. Літ.: [1] с.327-348, [4] ст. 102-112, [11] (2), [29], [30], [32]	2
9	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України в системі органів державної влади. Кабінет Міністрів України – вищий орган виконавчої влади, його функції. Порядок призначення Прем'єр – Міністра. Повноваження Прем'єр – Міністра. Порядок призначення міністрів Кабінету Міністрів, строк повноважень Кабінету Міністрів України. Основні завдання Кабінету Міністрів України згідно Закону України "Про Кабінет Міністрів країни " від 18 травня 2008 року. Центральні органи виконавчої влади. Основні завдання міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади України. Місцеві органи виконавчої влади. Правовий статус місцевих державних адміністрацій. Літ.: [1] с.353-383, [2], [4] ст. 113-123, [18], [26]	2
10	Конституційно-правові основи судової системи та органів прокуратури. Конституційні засади правосуддя в Україні. Судова влада та її риси. Функції судової влади. Судова система України, правовий статус суддів. Конституційно-правовий статус Вищої ради юстиції. Конституційний суд України, його місце в механізмі державної влади. Склад і порядок формування Конституційного суду України. Завдання, функції та повноваження Конституційного суду України. Висновки і рішення Конституційного суду України. Порядок припинення повноважень судді Конституційного суду України. Конституційно-правовий статус прокуратури. Конституційні функції прокуратури. Літ.: [1] с.387-402, [4] ст. 124-139, [5], [6], [7], [9], [11]	4
11	Територіальний устрій України. Поняття територіального устрою України. Система адміністративно-територіального устрою України та її становлення. Статус територіальних одиниць. Три підстави за якими відрізняються територіальні одиниці (ст.133). Історичні передумови виникнення територіального устрою України. Конституційний статус Автономної Республіки Крим. Перелік питань , віднесених до відання АРК (ст.138). Літ.: [1] с.411-419, [2], [3], [4] ст. 132-139, додаткова [2]	2
12	Конституційно-правові основи місцевого самоврядування. Політико-правова природа та історико - теоретичні основи місцевого самоврядування. Сучасна законодавча концепція місцевого	2

	самоврядування. Принципи завдання та функції місцевого самоврядування. Історія оновлення місцевого самоврядування в Україні. Основи місцевого самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування Сфера компетенції та повноважень місцевого самоврядування. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Літ.: [1] с.423-506, [4] ст. 140-146, додаткова [1], [4], [5], [7], [16], [25]	
	Разом	32

4.2 Зміст практичних занять

№ практичного заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Загальна характеристика галузі Конституційного права України. Наука конституційного права. Літ.: [1] с.5-41, [2], [4], [9], [16] с.5-17	4
2	Основи вчення про конституцію. Літ.: [1] с.43-69, [4], [14], [16] с.21-27, [26]	2
3	Загальні засади конституційного ладу України. Літ.: [1] с.73-106, [4], [6], [7], [16] с.28-32, [36]	4
4	Основи правового статусу людини і громадянина. Літ.: [1] с.109-160, [4] ст. 21-34, [6], [7], [8], [13], [28]	2
5	Народне волевиявлення (вибори, референдум). Літ.: [1] с.178-232, [4] ст. 69-74, [5], [11] (1), [18]	2
6	Конституційна система органів державної влади України. Літ.: [1] с.239-249, [4] розділи 4, 5, 6	2
7	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Літ.: [1] с.251-326, [4] ст. 75-101, [2], [11] (1,19,21), [16], [27], [28], [34]	4
8	Конституційно-правовий статус Президента України. Літ.: [1] с.327-348, [4] ст. 102-112, [11] (2), [29], [30], [32]	2
9	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади. Літ.: [1] с.353-383, [2], [4] ст. 113-123, [18], [26]	2
10	Конституційно-правові основи судової системи та органів прокуратури. Літ.: [1] с.387-402, [4] ст. 124-139, [5], [6], [7], [9], [11]	4
11	Територіальний устрій України. Літ.: [1] с.411-419, [2], [3], [4] ст. 132-139, додаткова [2]	2
12	Конституційно-правові основи місцевого самоврядування. Літ.: [1] с.423-506, [4] ст. 140-146, додаткова [1], [4], [5], [7], [16], [25]	4
	Разом	34

5.3 Зміст самостійної (в т.ч. індивідуальної) робіт

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
<i>Третій семестр</i>		
1	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 1	5
2	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 2	5
3	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 3	5
4	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 4	5
5	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 5	5
6	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 6	5
7	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 7	5
8	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття № 8	5
9	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 9	5
10	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 10	5
11	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 11	5
12	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 12	6
13	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 13	6
14	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 14	6
15	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 15, тестового контролю	6
16	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів, підготовка до семінарських занять № 16	6
	Разом	84

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, розв'язування задач, презентацій), самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і

сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (розв'язування задач, участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи);

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати реферат або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду

роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 3 семестрі

Аудиторна робота								Контрольні заходи	Семестро-вий контроль	Разом
Третій семестр										Сума балів
Практичні заняття (мінімум – 8 контрольних точок)								Тестовий контроль:	Іспит	
1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-16	T*1-15		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)										
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5 3-5	24-40	60-100**
24-40								12-20	24-40	

Примітка: T* – тема навчальної дисципліни;

** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів тестового контролю

Тести, передбачені робочою програмою, складаються із 20 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 20.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів:

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми здобуття освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	10	15
Теоретичне питання № 2	8	10	15
Теоретичне питання №3	8	12	10
Разом:	24	32	40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом

F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні
---	------	--	---

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10 Питання для самоконтролю результатів навчання

- 1.Поняття конституційного права.
- 2.Предмет галузі конституційного права.
- 3.Різниця між конституційним і державним правом.
- 4.Метод конституційно-правового регулювання.
- 5.Місце конституційного права в системі національного права України.
- 6.Структура предмета галузі конституційного права України.
- 7.Система галузі конституційного права України.
- 8.Конституційно-правові норми та їхні особливості.
- 9.Конституційно правові інститути.
- 10.Конституційні правові відносини та їх особливості.
- 11.Класифікація конституційно-правових відносин.
- 12.Об'єкт конституційно-правових відносин
- 13.Суб'єкт конституційно-правових відносин.
- 14.Поняття конституційно-правової відповідальності.
- 15.Форми та підстави конституційно-правової відповідальності.
- 16.Джерела галузі конституційного права.
- 17.Предмет науки конституційного права.
- 18.Поняття конституції, конституція юридична та конституція фактична.
- 19.Історія світового конституційного розвитку.
- 20.Зміст та функції конституції.
- 21.Порядок прийняття конституції.
- 22.Види конституцій (за формою, терміном дії, способом прийняття, порядком зміни, внесення поправок і доповнень).
- 23.Зародження та розвиток конституціоналізму в Україні.
- 24.Особливості розроблення і прийняття Конституції України 1996 року.
- 25.Структура Конституції України 1996 року.
- 26.Юридичні властивості Конституції України як Основного Закону.
- 27.Поняття конституційного ладу України, його співвідношення з державним ладом.
- 28.Державна влада та громадське суспільство.
- 29.Засади конституційного ладу України.
- 30.Гуманістичні засади конституційного ладу України.
- 31.Суверенітет народу України.
- 32.Республіканська форма правління.
- 33.Характеристика парламентської республіки.
- 34.Характеристика президентської (дуалістичної) республіки.
- 35.Унітарний державний устрій.
- 36.Характеристика федеративної держави.
- 37.Характеристика України як конституційної держави.
- 38.Економічні, політичні, соціальні та духовно-культурні засади конституційного ладу.
- 39.Конституційне закріплення обов'язків, завдань і функцій української держави.
- 40.Принцип політичної та ідеологічної багатоманітності.

- 41.Гарантії конституційного ладу України.
- 42.Сучасна концепція прав людини та її відображення в Конституції України.
- 43.Сучасні підходи до визначення взаємовідносин людини і держави.
- 44.Сучасний етап розвитку конституційно –правового статусу людини і громадянина в Україні.
- 45.Принцип правового статусу людини і громадянина.
- 46.Громадянство України (принципи, належність до громадянства України).
- 47.Підстава набуття громадянства України.
- 48.Підстави припинення громадянства України.
- 49.Повноваження органів та організацій які беруть участь у вирішенні питань громадянства.
- 50.Основні права , свободи та обов'язки людини та громадянина.
- 51.Політичні права і свободи.
- 52.Основні обов'язки людини і громадянина.
- 53.Гарантії прав і свобод людини і громадянина.
- 54.Європейський суд з прав людини.
- 55.Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
- 56.Вибори, виборче право.
- 57.Принципи виборчого права України.
- 58.Виборча система України.
- 59.Виборчі процеси в Україні.
- 60.Повноваження Центральної виборчої комісії.
- 61.Поняття і види референдумів.
- 62.Поняття та ознаки органів державної влади України.
- 63.Система органів державної влади України.
- 64.Принципи організації та діяльності органів державної влади.
- 65.Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади.
- 66.Функції Верховної Ради України.
- 67.Статус народного депутата України.
- 68.Компетенція Верховної Ради України.
- 69.Організація Верховної Ради України.
- 70.Депутатську фракції, коаліція депутатських фракцій, її повноваження.
- 71.Порядок роботи Верховної Ради України.
- 72.Законодавчий процес та його стадії.
- 73.Місце та роль президента України в конституційній системі органів державної влади.
- 74.Порядок обрання Президента України. та строк його повноважень.
- 75.Функції та компетенція Президента України.
- 76.Місце та роль Кабінету Міністрів України в системі органів державної влади.
- 77.Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
- 78.Компетенція Кабінету Міністрів України згідно ст.. 116 Конституції України.
- 79.Центральні органи виконавчої влади.
- 80.Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.
- 81.Місцеві органи виконавчої влади.
- 82.Конституційні заходи правосуддя в Україні.
- 83.Судова система України. Функції судової влади.
- 84.Правовий статус суддів.
- 85.Конституційно-правовий статус Вищої ради юстиції.
- 86.Конституційний Суд України.
- 87.Конституційно-правовий статус прокуратури.
- 88.Завдання і функції прокуратури.
- 89.Територіальний устрій України.
- 90.Система адміністративно-територіального устрою України.
- 91.Політико-правова природа та історико - теоретичні основи місцевого самоврядування.
- 92.Сучасна законодавча концепція місцевого самоврядування.
- 93.Принципи, завдання та функції місцевого самоврядування.

94. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні.
95. Основи місцевого самоврядування в Україні.
96. Система місцевого самоврядування.
97. Сфера компетенції та повноваження місцевого самоврядування.
98. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування.

11 Навчально-методичне забезпечення

1. Вавринчук М.П. Конституційне право України. Методичні вказівки для семінарських занять/// М.П.Вавринчук. Хмельницький.: ХНУ, 2020. – 46 с.

12. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, сартфон або інший мобільний пристрій, програмне забезпечення програми Microsoft Office або аналогічний доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями, Liga 360.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальновживаних програм і операційних систем.

13 Рекомендована література

Основна

1. Конституційне право України: навчальний посібник. Кравченко В.В. :»Атіка», 2020. 605 с.
2. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. /Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. 2-ге вид., стереотип., Київ: Юрінком Інтер, 2023. 556 с.
3. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса :Юридична література, 2017. 256 с. URL:
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7800/Konst%20pravo%20pragmat%20kurs.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
4. Конституція України від 28.06.1996 р. *Верховна Рада. України. Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року № 396-IX. *Верховна Рада. України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. *Верховна Рада. України. Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
7. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. *Верховна Рада. України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

Додаткова

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні.- К., 1997.
2. Адміністративно-територіальний устрій України: Історія та сучасність / За заг. ред. В. Г. Яцуби.- К.: Секретаріат Кабінету Міністрів України, 2002.
3. Балакірєва Р. С. Конституційне право України: Навчальний посібник.- К.: Центр навч. л-ри, 2013.
4. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні.- К.: Ін Юре, 2013.
5. Батанов О. В. Територіальна громада - основа місцевого самоврядування в Україні.- К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001.
6. Кислий Павло, Вайз Чарльз. Становлення парламентаризму в Україні: на тлі світового досвіду.- К.: Абрис, 2014.
7. Колодій А. М, Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування.- К., 2000.
8. Колодій А. М, Олійник А. Ю., Права людини і громадянина в Україні.-К.: Юрінком Інтер, 2004.

9. Коментар до Конституції України: Науково-популярне видання.- К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996.
10. Коментар Закону України «Про вибори народних депутатів України» / За ред. М. І. Ставнійчук, М. І. Мельника.- К.: Атіка, 2012.
11. Конституційне право України / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журав-ського.-К.: Ін Юре, 2012.
12. Конституційне право України / За ред. професора В. Ф. Погорілка.-К.: Наук, думка, 1999.
13. Конституційно-правові засади становлення української державності / В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика, О. Г. Данильян та ін.- Х.: Право, 2003.
14. Конституція України - Основний Закон суспільства, держави, людини: Науково-методичні рекомендації.-К.: УАДУ, 1998.
15. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2002.
16. Кравченко В. В. Конституційне право України у визначеннях та схемах: Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2008.
17. Кравченко В. В., Пітцнк М. В. Муніципальне право України: Навчальний посібник.— К.: Атіка, 2008.
18. Кравченко В. В., Пухтинський М. О. Науково-практичний коментар Закону України «Про вибори народних депутатів України».- К., 1997.
19. Лінецький С. В., Мельник М. І, Ришелюк А. М. Конституційне законодавство України (законодавчі акти, коментар, офіційне тлумачення). Збірник нормативних актів: У 2 кн.- К.: Атіка, 2004.
20. Мелашенко В. Ф. Основи конституційного права України.- К.: Вен-турі, 1995.
21. Органи самоорганізації населення: створення, легалізація, організація діяльності: Нормативні акти, навчально-методичні матеріали.- К.: Атіка, 2004.
22. Панейко Юрій. Теоретичні основи самоврядування.- Л.: Літопис, 2002.
23. Рабинович П. М, Хавронюк М. І. Права людини і громадянина.- К.: Атіка, 2004.
24. Стецюк П. Б. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Ч. 1: Посібник для студентів.- Л.: Астролябія, 2003.
25. Участь громадян у здійсненні місцевого самоврядування: Навчальний посібник / За ред. В. В. Кравченка.- К.: Атіка, 2014.
26. Фрнцький О. Ф. Конституційне право України: Підручник.- К.: Юрінком Інтер, 2012.
27. Чехович С. Б. Міграційне право України.- К.: Школа, 2003.
28. Чушенко В. І. Основи теорії Конституції України. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали III регіональної конференції.-Л., 1997.
29. Святоцький О., Чушенко В. Питання теорії і практики конституціоналізму в Україні // Право України.- 1998.- № 2.
30. Чушенко В. Історичні традиції і форма правління сучасної України // Драгоманівський збірник.-Л., 1996.
31. Куйбіда В., Чушенко В. Система місцевого самоврядування України // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України.- 1998.- №2.
32. Чушенко В. І. Верховна Рада України в книзі «Основи держави і права України».- Л., 1994.
33. Чушенко В. І. Місцеві органи влади і самоврядування.- У кн.: Правознавство.-Л.: Світ, 1995.
34. Чушенко В. І. Концепція структури парламенту України. Проблеми державотворення в Україні // Вісник Львів, ун-ту. Сер. юрид.- Вип. 31.-1994.
35. Волковецькнїї С, Чушенко В. Якою має бути влада? // Голос України.- 1995.-2 червня.
36. Чушенко В. І. До питання про форму правління сучасної України.-У кн.: Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні.- Л.: Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1995.
37. Куйбіда В., Чушенко В. Проблеми вдосконалення законодавства про місцеве самоврядування в Україні (Пшемисль, Польща) // Науковий збірник.-№ 8.-2002.

38. Куйбіда В., Чушенко В. Поняття місцевого самоврядування в Україні // Право України.- 1998.- № 5

14 Інформаційні ресурси

1. Виборчий кодекс України : Закон України від 24.10.2020 р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України від 08.06.1995 р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим : Закон України від 23.12.1998 р. № 350-XIV (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/972-20#Text>
7. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
8. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
10. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-YI (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-17#Text>
11. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності : Указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
12. Рішення Конституційного Суду України від 09.07.1998 р. у справі про тлумачення терміну «законодавства». Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text>
13. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IY (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
14. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IY (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
15. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-YI (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>
16. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IY (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
17. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IY (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

18. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-ΥΠ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
19. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17.11.2011 р. № 4061-ΥІ. (Закон втратив чинність, крім положень щодо організації та проведення проміжних виборів і заміщення народних депутатів України, обраних у загальнодержавному виборчому окрузі, повноваження яких достроково припинені, що діють до наступних чергових або позачергових виборів народних депутатів України). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2756-17#Text>
20. Про Державний Реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007 р. № 698-Υ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16#Text>
21. Про місцеві вибори : Закон України від 14.07.2015 р. № 595-ΥІІІ. (Закон втратив чинність, крім положень щодо організації та проведення повторних, проміжних, додаткових виборів і заміщення депутатів, обраних у багатомандатному виборчому окрузі, повноваження яких достроково припинені, що діють до наступних чергових або позачергових виборів депутатів місцевих рад). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>
22. По Центральну виборчу комісію : Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-ΙΥ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text>
23. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-ΙΙІ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
24. Про правовий статус закордонних українців : Закон України від 04.03.2004 р. № 1582-ΙΥ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15#Text>
25. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-ΥІ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
26. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-ΥΠ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
27. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. №2790-ΧΙΙ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
28. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ΒΡ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
29. Питання забезпечення діяльності Президента України : Указ Президента України від 20.06.2019 р. № 417/2019. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417/2019#Text>
30. Положення про офіс Президента України : затверджене Указом Президента України від 25.06.2019 р. № 436/2019. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text>
31. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-ΥΙΙІ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
32. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-ΥΙΙІ (зі змінами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>
33. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. №1402-ΥΙΙІ (зі

змiнами). Верховна Рада України. Законодавство України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

34. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>

35. Електронна бібліотека університету . Доступ до ресурсу:
http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.

36. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>